

[Poul Dam.]

er meget mere væsentlig, men en kendsgerning er det i hvert fald, at man på så at sige alle disse kostskoler har virkelig alvorlige kvaler dag ud og dag ind med, hvordan man overhovedet skal få økonomien klaret. Det er vel derfor også kun en midlertidig revision af efterskoleloven, vi her står over for. Når von Eyben-udvalget bliver færdig, kan vi vel vente forslag om ændring af tilskudsbestemmelserne og dermed også ændring af en række andre bestemmelser vedrørende alle de frie skoleformer. Indtil da kan vi diskutere en række spørgsmål, og den fristil, som jeg og andre i mit parti har udarbejdet — og som jeg heldigvis ikke har fået karakter for her — skulle tjene til at føre nogle af de synspunkter frem i den videre debat, som har været fremme i udvalget. Vi har syntes, at både det, vi selv sagde, og det, en række andre medlemmer i udvalget sagde, var noget, som kunne indgå i den fremtidige debat, og vi havde på forhånd regnet med, at vi kunne spare noget af folketingets tid ved at skrive det i betænkningen.

Det er desværre ikke helt lykkedes; der er et enkelt spørgsmål, som er blevet taget op af hr. Kaj Rasmussen, og som jeg lige må nævne. Vi siger i betænkningen, at det må anses for uheldigt, om man opretter nye skoler; så længe bestående skoler har påtrængende behov for moderniseringer, der ikke bliver givet tilladelse til. Hr. Kaj Rasmussen mente, at dette vist var en tanketorsk. Det er muligvis et helt forkert synspunkt, men det er ikke tanketorsk i den forstand, at det ikke er overlagt. Det er noget, jeg har ment i mange år, og jeg har set eksempler inden for alle de frie skolers områder på, at man på et tidspunkt, hvor elevtilgangen var ved at gå tilbage, og hvor en række af navnlig de ældre skoler havde vanskelighed ved at få elever og ved at få udnyttet kapaciteten fornuftigt, byggede nye skoler, at man altså brugte de offentlige midler til at forøge kapaciteten i stedet for, hvad der forekommer mig rimeligt, at gøre den kapacitet, der fandtes i forvejen, bedre udnyttelig. Jeg tror, det må være det rigtigste; også fordi jeg ikke kan være enig med hr. Kaj Rasmussen i, at man kan tale om et behov et bestemt sted i landet for efterskoler vedkommende. Jeg

ved godt, at nogle efterskoler og en række andre frie skoler har et meget lokalt klientel, men det er dog i tilbagegang. Vi har en række efterskoler, som i høj grad får elever fra hele landet, og vi har en del, som næsten udelukkende får deres elever fra et i forhold til skolens beliggenhed ret fjernt område. Efterskolerne er ikke mere lokale egnesskoler, sådan som de i høj grad var det ved oprettelsen.

Jeg tror, det er rigtigt, at vi i betragtning af, at der er forholdsvis begrænsede midler på dette område, udnytter dem så godt og så effektivt som muligt, og det gør vi efter min mening ved at udbygge de gamle skoler og forny dem i de mange tilfælde, hvor de faktisk er ved at blive forældede. Vi har fået en oversigt over, hvor mange elever der var på værelserne på efterskolerne, og vi må sige, at for et ordentligt pædagogisk arbejde er det højst bekymringsvækkende, at der er så mange, der bor på forældede værelser eller på værelser med tre eller fire beboere. Her synes jeg der er noget meget væsentligt at gøre, vigtigere end at lave nye skoler. Det er selvfølgelig rigtigt, at man skal interessere sig for lokale initiativer og initiativer fra bestemte grupper og da ganske særlig, hvis der en gang imellem kom et nyt pædagogisk initiativ — det er måske lidt sjældnere, at det er egentlig pædagogiske initiativer, der er tale om — på dette område. Naturligvis skal man have det med; men manglerne ved de bestående skoler er i mange tilfælde så graverende, at man alligevel må sige: i øjeblikket må det være det, der kommer først.

Og så til sidst spørgsmålet om anvendelsen af navnet „ungdomshøjskole“. Der er i ministerens notat tale om, at man skal kunne bruge dette navn for efterskoler, som udelukkende har elever over 16 år, men under 18 år, som altså ikke er fyldt 18 år ved kursusets begyndelse. Jeg tror, det er en betænkkelig praksis, fordi man nu engang ikke kan lave noget, der svarer til højskoleundervisning, med de 16-18-årige. Det vil være en forfuskning af hele højskolebegrebet, som næppe er særlig heldigt. Sådan som ordet hidtil er blevet anvendt dels i en artikel af den daværende redaktør af Højskolebladet for en del år siden, dels af Ungdomshøjskolen ved Ribe, går